

Ένας άλλος κόσμος είναι εφικτός - αλλά πώς μπορούμε να φτάσουμε εκεί;

Αυτό είναι πάνω-κάτω το κείμενο της παρουσίασης που έκανε ένα από τα μέλη της Melbourne Anarchist Communist Group (MACG - Αναρχική Κομμουνιστική Ομάδα Μελβούρνης) κατά τη διάρκεια workshop σχετικά με την προσέγγιση της ταξικής πάλης στον Αναρχισμό, στην Έκθεση Αναρχικού Βιβλίου της Μελβούρνης, το Σάββατο, 8 Αυγούστου 2015.

Ευχαριστώ. Θεωρώ δεδομένο ότι θέλουμε μια αναρχική κοινωνία - μια κοινωνία όπου έχουν καταργηθεί ο καπιταλισμός και το Κράτος, όπου όλες οι μορφές κοινωνικής καταπίεσης έχουν εξαλειφθεί και η ανθρώπινη φυλή ζει με βιώσιμο τρόπο και σε αρμονία με τη Γη. Αυτό που συζητάμε εδώ είναι το πώς θα φτάσουμε εκεί - στο μονοπάτι από τον σημερινό καπιταλισμό σε μια Αναρχική κοινωνία.

Η παραδοσιακή Αναρχική άποψη της διαδρομής προς μια Αναρχική κοινωνία είναι μέσω της εργατικής επανάστασης, η οποία προκύπτει ως αποκορύφωμα μιας προοδευτικά εντατικοποιημένης φάσης της ταξικής πάλης. Αυτή είναι η θέση που υποστηρίζω. Νομίζω ότι η εργατική επανάσταση είναι τόσο δυνατή όσο και αναγκαία, για λόγους τους οποίους θα εξηγήσω.

Πρώτα απ' όλα, όμως, θα ήθελα να ξεκαθαρίσω την έννοια της τάξης, δεδομένου ότι αποτελεί συχνά μια πηγή μεγάλης σύγχυσης. Η εργατική τάξη αποτελείται από εκείνους που δεν έχουν τίποτα να πουλήσουν εκτός από την εργατική τους δύναμη. Δεν χρειάζεται να εργάζεσαι σε ένα εργοστάσιο για να είσαι στην εργατική τάξη, ή ακόμη και να μην εργάζεσαι καν. Δεν χρειάζεται να είσαι λευκός, ετεροφυλόφιλος αρσενικός, ή κάτι άλλο.

Παραθέτω εδώ μια λίστα με κατηγορίες ανθρώπων. Δείτε αν είστε σε κάποια από αυτές:

- * Κύρια πηγή εισοδήματός σας είναι τόκοι, ενοίκια ή/και μερίσματα
- * Έχετε δική σας επιχείρηση και εργάζεστε σε αυτή για το κύριο εισόδημά σας, ανεξάρτητα από το αν απασχολείτε κάποιον άλλον. Δεν ληχει σημασία καν αν η λεγόμενη «επιχείρηση» είναι η προσφορά της δικής σας εργασίας σε έναν εργοδότη που σας επιβλέπει ως υπάλληλο και αυτό γίνεται μόνο για αποφυγή της φορολογίας ή/και τη νομοθεσία των εργασιακών σχέσεων
- * Είστε διευθυντής στο δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα, με το δικαίωμα να προσλαμβάνετε και να απολύετε
- * Είστε αστυνομικός, δεσμοφύλακας, αξιωματικός του στρατού ή μέλος των υπηρεσιών ασφάλειας (π.χ. ASIO)
- * Είστε βουλευτής ή δημοτικός σύμβουλος ή δικαστής ή ανακριτής ή πρόσωπο με παρόμοιες εξουσίες (π.χ. μέλος του Διοικητικού Εφετείου)
- * Απασχολείστε από κάποια συνδικαλιστική οργάνωση, πολιτικό κόμμα ή ΜΚΟ ως οργανωτής ή κάτοχος κάποιας θέσης

* Είστε εύλογα βέβαιος, ότι μέσα στα επόμενα πέντε ή δέκα χρόνια, θα είστε σε μία από τις παραπάνω κατηγορίες. Δεν έχει σημασία αν απλώς ελπίζετε ή αν θα χρειαστεί λίγη τύχη για να το επιτύχετε

* Ίσως κληρονομήσετε, είτε από μια σύζυγο, γονέα είτε με άλλο τρόπο, εκατομμύρια δολάρια πέρα και πάνω από όλα ένα σπίτι για να ζήσετε εκεί.

Αν είστε σε μια από αυτές τις κατηγορίες, μπορείτε να σηκώσετε το χέρι σας. Δεν χρειάζεται να πείτε σε ποια κατηγορία είστε, επειδή ίσως υπάρχουν μερικοί για τους οποίους μπορεί να είναι ενοχλητικό να παραδεχτούν ότι ανήκουν σε μια από αυτές τις κατηγορίες. Αλλά, εντάξει. Όσοι δεν σήκωσαν το χέρι τους είναι μέλη της εργατικής τάξης. Έχετε, λοιπόν, αντικειμενικό συμφέρον να απαλλαγείτε από τον καπιταλισμό, πέρα και πάνω από κάθε ηθική δέσμευση που μπορεί να έχετε. Όσοι από εσάς δεν σηκώσατε το χέρι σας, μπορείτε ακόμα να συμμετάσχετε στον αγώνα ως σύμμαχοι, με την προϋπόθεση ότι θα έχετε την ηθική υποχρέωση να το πράξετε.

Έτσι, τι είναι αυτό που είναι σημαντικό για την εργατική τάξη; Όπως έχουμε δείξει, η εργατική τάξη περιλαμβάνει τη συντριπτική πλειοψηφία της κοινωνίας. Δεν μπορείτε να αλλάξετε την κοινωνία χωρίς να έχετε τουλάχιστον την πλειοψηφία της εργατικής τάξης με το μέρος σας και, αν θέλετε μια επανάσταση, τη συντριπτική πλειοψηφία. Δεύτερον, είναι η εμπειρία της συνεργασίας στον καπιταλιστικό χώρο εργασίας που προσφέρει την εμπειρία που είναι απαραίτητη ώστε να υπάρξει συνεργασία και στην ταξική πάλη. Η αλληλεγγύη στον αγώνα βασίζεται στην αλληλεγγύη που μαθαίνεται στην παραγωγή. Αυτό είναι θεμελιωδώς διαφορετικό από την εμπειρία των μικρών εμπόρων, των μικρο-επιχειρηματιών ή των αγροτών ιδιοκτητών αγροκτημάτων στον Τρίτο Κόσμο.

Πολλοί άνθρωποι μιλούν για τον μεγάλο αριθμό εργαζομένων που έχουν αντιδραστικές, ακροδεξιές ιδέες και καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι αυτό κάνει την εργατική επανάσταση αδύνατη. Όλα αυτά αποδεικνύουν, ωστόσο, ότι δεν μπορούμε ακόμα να έχουμε ακόμα μια επανάσταση. Είναι αλήθεια ότι πολλοί εργαζόμενοι έχουν σεξιστικές, ρατσιστικές, ομοφοβικές, τρανσφοβικές ή και άλλες καταπιεστικές ιδέες. Το “κλειδί” είναι να συνειδητοποιήσουμε ότι η ταξική πάλη είναι ο τρόπος για την αντιμετώπισή τους. Η κλασική περίπτωση είναι η μεγάλη απεργία των ανθρακωρύχων στη Βρετανία, όπου η συνείδηση των ανθρακωρύχων και των άλλων μεταλλευτικών κοινοτήτων πέτυχε μεγάλα οφέλη μέσα σε ένα χρόνο, οφέλη για μια ολόκληρη γενιά εργατικής τάξης στις μεγάλες πόλεις. Θα επανέλθω σε αυτό το ρόλο της ταξικής πάλης αργότερα.

Η αποφασιστική αρένα της πάλης στην καπιταλιστική κοινωνία είναι ο χώρος εργασίας. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ο χώρος εργασίας είναι αυτός απ’ όπου οι καπιταλιστές αντλούν τη δύναμή τους. Ως εκ τούτου, για να αποτινάξουν αυτή την εξουσία πάνω τους, οι εργαζόμενοι πρέπει να οργανωθούν στο χώρο εργασίας και να αναλαμβάνουν οι ίδιοι την εξουσία. Υπάρχουν και άλλες σημαντικές αρένες αγώνα, αλλά είναι δευτερεύουσες. Εάν αφήσουμε το χώρο

εργασίας στους καπιταλιστές, τότε τους έχουμε παραδώσει τους πόρους ολόκληρης της οικονομίας.

Άλλες στρατηγικές

Θα πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι οι άνεργοι και οι περισσότεροι φοιτητές συγκαταλέγονται στην εργατική τάξη, αλλά δεν έχουν σχεδόν καμία κοινωνική δύναμη. Οι φοιτητές θα επιτύχουν πολύ λιγότερα με το σταματήσουν τη μελέτη τους από ό,τι θα το πετύχαιναν αν σταματούσαν την εργασία τους και περιμένοντας να στηρίξουν τον εαυτό τους ενώ σπουδάζουν. Στον Τρίτο Κόσμο, η αγροτιά είναι, σχεδόν παντού, καλά ενσωματωμένη και εκμεταλλευόμενη από την παγκόσμια καπιταλιστική αγορά. Δεν μπορεί να αποτελέσει κάποια συστημική πρόκληση. Επίσης, ενώ οι Ζαπατίστας είναι μια έμπνευση, ο αγώνας τους δεν ήταν σε θέση να εξαπλωθεί πέρα από την Chiapas και δεν πρόκειται να γίνει κάτι τέτοιο. Οι αποφασιστικοί μοχλοί της εξουσίας βρίσκονται στις πόλεις και μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο από την εργατική τάξη.

Ο εξεγερτισμός είναι μια προσέγγιση στον αναρχισμό την οποία Αναρχικοί Κομμουνιστές σαν εμένα απορρίπτουν κατηγορηματικά. Οι εξεγερτικοί έχουν συχνά μια καλή ταξική ανάλυση, αλλά τη χρησιμοποιούν μόνο για να προσδιορίσουν ποιος είναι σε ποια πλευρά - δηλαδή ποιος θα ρίξει πέτρες σε ποιον και ποιος όχι. Ποτέ δεν χρησιμοποιούν την ταξική ανάλυσή τους ως οδηγό για να αποφασίσουν πώς θα δράσουν, πώς να αγωνιστούν. Ο εξεγερτισμός αντικαθιστά το κράτος στο ισχυρότερο σημείο το, αυτό της ένοπλης πτέρυγας του. Εκτός από ορισμένα χωρία της υψηλής του ρητορικής, υποκαθιστά τη μαχητικότητα μιας μικρής μειονότητας για την αυτο-οργάνωση των δραστηριοτήτων της τάξης στο σύνολό της. Δεδομένης της λογικής της κατάληξης (κάτι που συνέβη από κάποιους στη δεκαετία του 1970 σε ορισμένες χώρες), οδηγεί σε έναν ανταρτοπόλεμο, που αποτελεί συνταγή για μια αιματηρή ήττα.

Ο κοινοβουλευτικός ρεφορμισμός είναι ένα άλλο αδιέξοδο, αν και δεν περιμένω πολλούς υποστηρικτές του εδώ. Το ρεκόρ των ρεφορμιστικών πολιτικών κομμάτων θα πρέπει να είναι αρκετό για να αποδείξει ότι αυτό δεν λειτουργεί, αλλά υπάρχουν δύο βαθύτεροι λόγοι για να συναχθεί ότι ο κοινοβουλευτικός ρεφορμισμός δεν μπορεί να λειτουργήσει. Ο πρώτος είναι ότι αυτή είναι μια εγγενώς εθνική μορφή αγώνα, που βασίζεται στην κατάληψη των μηχανισμών του έθνους-κράτους. Στην εποχή της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης, δεν υπάρχει δυνατότητα χρήσης αυτού του κράτους για ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις, πόσο μάλλον για την κατάργηση του καπιταλισμού. Όπως έδειξε η πρόσφατη εμπειρία του ΣΥΡΙΖΑ στην Ελλάδα, ο σχηματισμός κυβέρνησης είναι απλώς ένας τρόπος του να βάλεις τον εαυτό σου στη θέση του να επιβάλεις βίαιες επιθέσεις και νόμους στην εργατική τάξη, που ψήφισες όταν ήσουν στην εξουσία. Δεν έχεις την επιλογή να κάνεις τίποτε άλλο.

Ο άλλος λόγος που δεν μπορεί να λειτουργήσει είναι ότι παρακάμπτε την ταξική πάλη που είναι απαραίτητη για την καταστροφή των ακροδεξιών προκαταλήψεων

που μολύνουν την εργατική τάξη και την διαιρεί ενάντια στον εαυτό της. Μόνο με τη διαδικασία της ταξικής πάλης, που κλιμακώνεται μέχρι το σημείο της επανάστασης, μπορούμε να οικοδομήσουμε την αλληλεγγύη που είναι αναγκαία για να ανακαλύψει η κοινωνία εκ νέου τις ελευθεριακές και συνεταιριστικές γραμμές. Οι εργαζόμενοι θα ξεπεράσουν την απληστία και τον εγωισμό με την πράξη της επανάστασης και έτσι θα επιτρέψουν στην κοινωνία να λειτουργήσει με βάση νέες αρχές.

Ο πιο απλός τρόπος

Τώρα, επιτρέψτε μου να στραφώ στην πολιτική του Ted Trainer, η θέση του οποίου υπερασπίζεται εδώ σε μεγάλο βαθμό. Ο Ted προϋποθέτει ότι ο καπιταλισμός πρέπει να καταργηθεί και να ιδρυθεί μια ριζικά μη αυταρχική κοινωνία, αλλά απορρίπτει την ταξική πάλη. Αντ' αυτού, θέλει τους ανθρώπους να στραφούν μακριά από το σύστημα και να αναπτύξουν βιώσιμες εναλλακτικές λύσεις. Βλέπει ότι το κράτος και το καπιταλιστικό σύστημα που υπερασπίζεται θα καταρρεύσει από τους ανθρώπους που θα αποχωρήσουν από κάτω από αυτό, σε μια κατάσταση που επιδεινώνεται από την έλλειψη πόρων και περιβαλλοντική κατάρρευση.

Το πρώτο πράγμα που πρέπει να ειπωθεί σχετικά με τη στρατηγική του Ted είναι ότι είναι εντυπωσιακά παρόμοια με εκείνη των ουτοπικών σοσιαλιστών, που άκμασε κατά το πρώτο μισό του 19ου αιώνα. Με κάνει να σκέφτομαι ιδιαίτερα τον Charles Fourier, έναν από τους πιο ελευθεριακούς από αυτούς. Η διαφορά είναι το περιβάλλον στο οποίο ο Ted Trainer πιστεύει ότι θα μεγαλώσει το κίνημα. Οι παλιοί Ουτοπικοί Σοσιαλιστές, δεν περίμεναν την έλλειψη πόρων ή τη δημιουργία όρων στην οικονομική ανάπτυξη.

Το δεύτερο πράγμα που πρέπει να πω είναι ότι ο Ted υπερβάλει κάπως όταν πρόκειται για το είδος των οικολογικών ορίων εντός των οποίων καλείται η ανθρωπότητα να λειτουργήσει. Η κατάργηση του καπιταλισμού θα επιτρέψει την κατάργηση μεγάλων τομέων της οικονομίας, οι οποίες υπάρχουν μόνο και μόνο για να διατηρείται η παρούσα κατανομή του πλούτου και της εξουσίας. Διαφήμιση, χρηματοδότηση, ακίνητη περιουσία, ασφάλιση, στρατός και κρατική γραφειοκρατία μπορούν να καταργηθούν με μια κίνηση, εξοικονομώντας έτσι όλους τους πόρους που διατίθενται γι' αυτούς και που επιτρέπουν την άμεση μείωση του εβδομαδιαίου ωραρίου εργασίας μέσα από την ανακατανομή του εργατικού δυναμικού που αυτό συνεπάγεται. Και αυτό είναι μόνο η αρχή. Επιπλέον, υψηλής ποιότητας προϊόντα που κατασκευάζονται για να διαρκέσουν μπορούν να αντικαταστήσουν τις προχειροδουλειές που επικρατούν σήμερα.

Και το τελευταίο μέρος των υπερβολών του Ted είναι η ενέργεια. Θα έχουμε έναν προϋπολογισμό για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας με τον οποίο θα εργαστούμε, αλλά θα είναι σχετικά γενναιόδωρος. Τα αιολικά πάρκα και η ηλιακή ενέργεια μπορούν να υποστηρίξουν από υδροηλεκτρική ενέργεια ώστε να παρέχεται ένα

σημαντικό ποσό ενέργειας, ίσως όσο παράγεται σήμερα. Συνολικά, στη συνέχεια, θα είναι δυνατόν να μειωθεί σημαντικά η κατανάλωση των πόρων, ενώ ακόμη και τα στάνταρντ του βιοτικού επιπέδου του Τρίτου Κόσμου θα αυξηθούν σημαντικά. Μπορεί να απαλλαγούμε από ιδιωτικά τζετ και άλλα παρόμοια, αλλά ο καθένας αξίζει μια σύγχρονη υγειονομική περίθαλψη και καθαρό, ζεστό και κρύο, τρεχούμενο νερό.

Το τελευταίο πράγμα που θέλω να πω σχετικά με τη στρατηγική του Ted Trainer είναι ότι δεν μπορεί να λειτουργήσει. Δεν θα φτάσει στο σημείο που θέλει να πάει. Υπάρχουν δύο λόγοι γι' αυτό. Πρώτον, η ιδιοκτησία. Οι πόροι σε μια καπιταλιστική κοινωνία ανήκουν στους καπιταλιστές ή στο Κράτος. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τη γη, η οποία είναι ζωτικής σημασίας για το όραμα του Ted. Η εργατική τάξη δημιουργήθηκε από την περιφραξη των κοινών και το Κράτος διατηρεί τα περιβλήματα. Αν θέλετε αυτούς τους πόρους, και τους χρειαζόμαστε οπωσδήποτε, πρέπει να παλέψουμε γι' αυτό. Και, δεύτερον, επιστρέφω για μια ακόμη φορά στην αναγκαιότητα της ταξικής πάλης. Χωρίς την ταξική πάλη, μόνο μικρο-μειονότητες θα δείξουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τις ιδέες της υπέρβασης αυτής της κοινωνίας. Για να κάνετε την μάζα του πληθυσμού (δηλαδή την εργατική τάξη) να κινητοποιηθεί, είναι απαραίτητο οι εργαζόμενοι να αντλήσουν τα διδάγματα από τους αγώνες για τα συμφέροντά τους. Χωρίς αυτό, οι περισσότεροι εργαζόμενοι και, ως εκ τούτου, οι περισσότεροι άνθρωποι, θα παραμείνουν προσηλωμένοι σε κάποια μορφή καπιταλισμού. Είναι μόνο μέσα από το χωνευτήρι της ταξικής πάλης που η ανθρώπινη φυλή μπορεί να σφυρηλατήσει και να αφιερωθεί στο όραμα μιας νέας κοινωνίας.

*Το κείμενο αυτό δημοσιεύτηκε τον Αύγουστο 2015 στο ιστολόγιο της Melbourne Anarchist Communist Group (MACG - Αναρχική Κομμουνιστική Ομάδα Μελβούρνης) στο <https://melbacg.wordpress.com/2015/08/10/another-world-is-possible-but-how-can-we-get-there/> Επίσης στο <http://www.anarkismo.net/article/28414> Ελληνική μετάφραση: “Ούτε Θεός-Ούτε Αφέντης”.